

זמן מתן תורתנו...מנלן?

How Did We Get to Sivan 6?

(1) שבת פו-פז.

תנו רבנן בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל רבי יוסי אומר בשבעה בו אמר רבא

- דכולי עלמא בראש חדש אתו למדבר סיני כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני וכתוב התם החדש הזה לכם ראש חדשים מה להלן ראש חדש אף כאן ראש חדש
- ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל כתיב הכא זכור את יום השבת לקדשו וכתוב התם ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה מה להלן בעצומו של יום אף כאן בעצומו של יום
- כי פליגי בקביעא דירחא רבי יוסי סבר בחד בשבא איקבע ירחא ובחד בשבא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא בתרי בשבא אמר להו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים בתלתא אמר להו מצות הגבלה בארבעה עבוד פרישה ורבנן סברי בתרי בשבא איקבע ירחא בתרי בשבא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא בתלתא אמר להו ואתם תהיו לי בארבעה אמר להו מצות הגבלה בחמישה עבוד פרישה

Our Rabbis taught: On the sixth day of the month were the Ten Utterances given to Israel. R. Jose maintained: On the seventh thereof. Said Raba: All agree that they arrived in the Wilderness of Sinai on the first of the month. [For] here it is written, *on this day they came into the wilderness of Sinai*; whilst elsewhere it is written, *This month shall be unto you the beginning of months:16 just as there the first of the month*, so here [too] the first of the month [is meant]. Again, all agree that the Torah was given to Israel on the Sabbath. [For] here it is written, *Remember the Sabbath day, to keep it holy*; whilst elsewhere it is written, *And Moses said unto the people, Remember this day*: just as there, [he spoke] on that very day, so here too it was on that very day. [Where] they differ is on the fixing of the New Moon. R. Jose holds that New Moon was fixed on the first day of the week [Sunday], and on that day he [Moses] said nothing to them on account of their exhaustion from the Journey. On Monday he said to them, *and ye shall be unto me a kingdom of priests*; on Tuesday he informed them of the order to set boundaries, and on Wednesday they separated themselves [from their wives]. But the Rabbis hold: New Moon was fixed on Monday, and on that day he said nothing to them on account of their exhaustion from the journey. On Tuesday he said to them, *and ye shall be unto me a kingdom of priests*; on Wednesday he informed them of the order to set boundaries, and on Thursday they separated themselves.

(2) שמות כג, טז

וְחַג הַקִּצִּיר בְּכוֹרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאָסִיף בְּצֵאת הַשָּׂנֶה בְּאֶסְפָּךָ אֶת־מַעֲשֵׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה:

(3) ויקרא כג

(טו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם אתי עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה: (טז) עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה': (יז) ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שנים שני עשרים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים לה': (יח) והקרבתם עליהם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בדבקר אחד ואילים שנים יהיו עליה לה' ומנחתם ונספיהם אשה רידיניהח לה': (יט) ועשיתם שעירעזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים: (כ) והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני ה' על שני כבשים קדש יהיו לה' לכהן: (כא) וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם בלמלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל מושבותיכם לדרךתיכם:

Questions:

- 1) How did we arrive at the date of סיון ו' for מתן תורה?
- 2) The festival of שבועות, which commemorates מתן תורה, is not associated with that historic event in any Biblical source. How did this association happen?
- 3) Why are רז"ל convinced that the תורה was given on שבת?
- 4) How was the מן a נסיון to determine אם לא היילך בתורתי?

(א) ויסעו מאילם ויבאו בלעדת בני ישראל אל מדבר סיני אשר בין אילם ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים: (ב) וילוונו בלעדת בני ישראל על משה ועל אהרן במדבר: (ג) ויאמרו אלהם בני ישראל מריתן מותנו בידה' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע ברהוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב: (ד) ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתך אס'לא: (ה) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום: ... (ו) ויהי בערב ותעל השלל ותכס את המחנה ובפקר היתה שכבת השלל סביב למחנה: (ז) ותעל שכבת השלל והנה על פני המדבר דק מחספס דק ככפר על הארץ: (ח) ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא ויאמר משה אלהם הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה: ... (ט) ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני העמר לאחד ויבאו בלנשיאי העדה ויגידו למשה: (כ) ויאמר אלהם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קדש לה' מחר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ואת כל העדף הניחו לכם למשמרת עדה פקד: (כא) ויניחו אתו עדה פקד באשר צוה משה ולא הבאיש ורמה לא היתה בו: (כב) ויאמר משה אכלהו היום כרשבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה: (כג) ששית ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו: (כד) ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו: (כה) ויאמר ה' אל משה עוד אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתך: (כז) ראו כרה' נתן לכם השבת על לכן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי: (ל) וישבתו העם ביום השביעי: ...

1 And they took their journey from Elim, and all the congregation of the children of Israel came unto the wilderness of Sin, which is between Elim and Sinai, on the fifteenth day of the second month after their departing out of the land of Egypt. 2 And the whole congregation of the children of Israel murmured against Moses and against Aaron in the wilderness; 3 and the children of Israel said unto them: 'Would that we had died by the hand of the LORD in the land of Egypt, when we sat by the flesh-pots, when we did eat bread to the full; for ye have brought us forth into this wilderness, to kill this whole assembly with hunger.' 4 Then said the LORD unto Moses: 'Behold, I will cause to rain bread from heaven for you; and the people shall go out and gather a day's portion every day, that I may prove them, whether they will walk in My law, or not. 5 And it shall come to pass on the sixth day that they shall prepare that which they bring in, and it shall be twice as much as they gather daily.' ... 13 And it came to pass at even, that the quails came up, and covered the camp; and in the morning there was a layer of dew round about the camp. 14 And when the layer of dew was gone up, behold upon the face of the wilderness a fine, scale-like thing, fine as the hoar-frost on the ground. 15 And when the children of Israel saw it, they said one to another: 'What is it?'--for they knew not what it was. And Moses said unto them: 'It is the bread which the LORD hath given you to eat. ... 22 And it came to pass that on the sixth day they gathered twice as much bread, two omers for each one; and all the rulers of the congregation came and told Moses. 23 And he said unto them: 'This is that which the LORD hath spoken: To-morrow is a solemn rest, a holy sabbath unto the LORD. Bake that which ye will bake, and seethe that which ye will seethe; and all that remaineth over lay up for you to be kept until the morning.' 24 And they laid it up till the morning, as Moses bade; and it did not rot, neither was there any worm therein. 25 And Moses said: 'Eat that to-day; for to-day is a sabbath unto the LORD; to-day ye shall not find it in the field. 26 Six days ye shall gather it; but on the seventh day is the sabbath, in it there shall be none.' 27 And it came to pass on the seventh day, that there went out some of the people to gather, and they found none. 28 And the LORD said unto Moses: 'How long refuse ye to keep My commandments and My laws? 29 See that the LORD hath given you the sabbath; therefore He giveth you on the sixth day the bread of two days; abide ye every man in his place, let no man go out of his place on the seventh day.' 30 So the people rested on the seventh day.

5 שמות יט-כא

(א) בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני: (ב) ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחך שם ישראל נגד ה' (ג) ומשה עלה אלההים ויקרא אליו ה' מכההר לאמר זה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל: (ד) אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי: (ה) ועתה אדשמוע תשמעו בקלי ושמרתם את דברתי והייתם לי סגולה מכל העמים כירלי כל הארץ: (ו) ואתם תהירלי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל: (ז) ויבא משה ויקרא לוקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו ה': (ח) ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה וישב משה את דברי העם אליה: (ט) ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגסבך יאמינו לעולם וגד משה את דברי העם אליה: (י) ויאמר ה' אל משה לך אלה העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם: (יא) והיו כננים ליום השלישי כיון ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם עליה סיני: (יב) והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר וגגע בקצהו בלהנגע בהר מות ימת: (יג) לאתגע בו יד כרסוקל יסקל ארירה יירה אס בהמה אס איש לא יחיה במשך היבל המה יעלו בהר: (יד) וירד משה מכההר אלה העם וקדש את העם וכבסו שמלתם: (טו) ויאמר אלה העם היו כננים לשלש ימים אלהתגשו אלאשה: (טז) והיו ביום השלישי בהית הבקר והיו קלת וברקים וענן כבוד עלההר וקול שפר חוק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה: (יז) ויצא משה את העם לקראת האלהים מדהמחנה ויתניצבו בתחתית ההר: (יח) והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש ועל עשנו בעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד: (יט) והיו קול השפר חזק וחק מאד משה ידבר והאלהים יענו בקול: (כ) וירד ה' עליה סיני אלההר ויקרא ה' למשה אלההר ויעל משה: (כא) ויאמר ה' אל משה רד העד בעם פרהרוסו אליה לראות ונפל ממנו רב: (כב) וגם הכהנים הנגשים אליה יתקדשו פריפרץ בהם ה': (כג) ויאמר משה אליה לאיכל העם לעלת אליה סיני בראתה העדתה בנו לאמר הגבל אתי ההר וקדשתו: (כד) ויאמר אליו ה' לךרד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אליהרוסו לעלת אליה פך יפרץ בהם: (כה) וירד משה אלה העם ויאמר אליהם: וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר: ...

(עשרת הדברות)

... (טז) וכל העם ראים אתהקולות ואתהלפידים ואת קול השפר ואתההר עשן וירא העם ויגעו ויעמדו מרחק: (טז) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פדנמות: (יז) ויאמר משה אלה העם אליהראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו: (יח) ויעמד העם מרחק ומשה נגש אלההרפל אשר שם האלהים: פ (יט) ויאמר ה' אל משה זה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מדהשמים דברתי עמכם: (כ) לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם: (כא) מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך ואת צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אוכיר את שמי אבוא אליך וברכתך: (כב) ואס מזבח אבנים תעשה לי לאתבנה אתה גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה: (כג) ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לאתגלה ערותך עליו: פ (א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: ...

(משפטים וברית)

6 שמות כד

(א) ואל משה אמר עלה אליה אתה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל והשתחיתם מרחק (ב) ונגש משה לבדו אליה והם לא יגשו והעם לא יעלו עמו: (ג) ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה: (ד) ויכתב משה את כל דברי ה' וישכם בבקר ויבן מזבח תחת ההר ושתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל: (ה) וישלח אתינערי בני ישראל ויעלו עלת ויבחו זבחים שלמים לה פרים: (ו) ויקח משה חצי הדם וישם באגנת וחצי הדם זרק על המזבח: (ז) ויקח ספר הברית ויקרא באוני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע: (ח) ויקח משה את הדם ויזרק על העם ויאמר הגה דם הברית אשר פרת ה' עמכם על כל הדברים האלה: (ט) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל (י) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר: (יא) ואלאצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחוו אתהאלהים ויאכלו וישתו: (יב) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההר והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם: (יג) ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אלההר האלהים: (יד) ואלההוקנים אמר שברלנו בזה עד אשר נשוב אליכם והנה אהרן וחור עמכם מירבעל דברים גש אליהם: (טו) ויעל משה אלההר ויכס הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן: (יז) ומראה כבוד ה' באש אכלת בראש ההר לעיני בני ישראל: (יח) ויבא משה בתוך הענן ויעל אלההר ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה: